

Adam Bodnar

XI.504.2.2016

Oświadczenie z okazji Międzynarodowego Dnia Walki z Homofobią i Transfobią

Homofobia, zgodnie z definicją przyjętą przez Parlament Europejski, to irracjonalny lęk i awersja wobec homoseksualności oraz lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych, oparte na uprzedzeniach, które przejawiają się w sferze prywatnej i publicznej pod różnymi postaciami, takimi jak **mowa nienawiści i nawoływanie do dyskryminacji, przemoc psychiczna i fizyczna, prześladowania i zabójstwa, dyskryminacja i nieuzasadnione ograniczanie praw** (tak np. rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie zwalczania homofobii w Europie, 2012/2657,RSP).

Prześladowania nieheteroseksualnych i transpłciowych uczniów, uznawanie przez lekarzy homoseksualności za chorobę, odmowa wydania dokumentów tożsamości urodzonym za granicą dzieciom par jednopłciowych, ataki na siedziby organizacji pozarządowych działających na rzecz osób LGBT to tylko niektóre ze spraw, które do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęły w 2015 i 2016 roku. Mam przy tym świadomość, że liczba skarg od osób doświadczających nierównego traktowania, które zdecydowały się na zgłoszenie swojej sprawy do jakiegokolwiek instytucji publicznej, nie odzwierciedla rzeczywistej skali dyskryminacji, z którą osoby LGBT w Polsce stykają się na co dzień.

Osoby nieheteroseksualne i transpłciowe w Polsce nie są objęte należyłą ochroną prawną, na co wielokrotnie zwracałem uwagę apelując o nowelizację ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, Kodeksu karnego, czy uchwalenie ustawy o uzgodnieniu płci. Jak wynika z przeglądu stanu ochrony prawnej

zapewnianej osobom LGBT w państwach europejskich, przygotowywanego co roku przy okazji Międzynarodowego Dnia Przeciwko Homofobii i Transfobii przez organizację ILGA-Europe, Polska zajmuje obecnie przedostatnie miejsce wśród wszystkich państw Unii Europejskiej¹. Jako powód, dla którego sytuacja lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych pogorszyła się w Polsce w ostatnim roku, ILGA-Europe podaje przede wszystkim coraz liczniejsze publiczne wypowiedzi sprzeciwiające się równemu traktowaniu osób LGBT. **Za szczególnie niepokojące należy uznać wypowiedzi przedstawicieli władz publicznych legitymizujące homofobię i dyskryminację ze względu na orientację seksualną czy tożsamość płciową.** Przedstawiciele władz publicznych powinni nie tylko powstrzymać się od takich wypowiedzi, ale wyrażać sprzeciw wobec takich postaw i zachowań, zachęcając jednocześnie do równego traktowania wszystkich osób.

Głębokie zaniepokojenie przypadkami przemocy i dyskryminacji motywowanymi orientacją seksualną i tożsamością płciową ofiar wyraziło wiele międzynarodowych organów ochrony praw człowieka – Komitet Ministrów² i Zgromadzenie Parlamentarne³ Rady Europy, Rada Praw Człowieka ONZ⁴, a także Parlament Europejski⁵ i Komisja Europejska⁶, wzywając jednocześnie państwa członkowskie Unii Europejskiej, Rady Europy i ONZ do zwiększenia wysiłków na rzecz poszanowania godności i zapewnienia pełnej realizacji wszystkich praw człowieka osobom LGBT. Jako Rzecznik Praw Obywatelskich wyrażam nadzieję, że przedstawiciele instytucji i władz publicznych nie pozostaną wobec tych wezwań obojętni i podejmą niezbędne działania mające na celu wyrównanie sytuacji prawnej i faktycznej osób LGBT, zgodnie z obowiązującym standardem konstytucyjnym i wynikającym z prawa międzynarodowego.

Podpis na oryginale

¹ Przegląd dot. stanu przestrzegania praw człowieka lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych 2016, ILGA-Europe, <https://rainbow-europe.org/>.

² Rekomendacja CM/Rec(2010)5 Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie środków zwalczania dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową.

³ M.in. rezolucja Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy 1728(2010) z dnia 29 kwietnia 2010 r. w sprawie dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową i rezolucja 2048(2015) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 22 kwietnia 2015 r. w sprawie dyskryminacji osób transpłciowych w Europie.

⁴ Rezolucja Rady Praw Człowieka ONZ z dnia 26 września 2014 r. w sprawie praw człowieka, orientacji seksualnych i tożsamości płciowej, A/HRC/RES/27/32.

⁵ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie unijnego planu przeciwdziałania homofobii i dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową (2013/2183(INI)) i tam powołane wcześniejsze rezolucje Parlamentu Europejskiego.

⁶ List of actions by the Commission to advance LGBTI equality, Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, 2015.